

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

12 Quaenam actio ex mutuo proficiscat[ur].

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

tuum, *Dist. 43. Et in cap. Domino sancto, in verbo Necessitate, Dist. 30. Et in cap. Exigunt, i. quest. 7. & Abbas in cap. Cum causam, de Elect. Anania in cap. Si quis propter necessitatem, de Furtis, & Covarruias lib. 3. var. resolutionum, cap. 14. num. 5.* docent, eos posse cogi à Iudice ad elemosinam largiendam, ergo multo magis ad mutuum dandum. Postremo, in multis causis, ob commune bonum, fidei scilicet, & religionis, Principis, vel Republicæ, cogitur quis rem suam vendere, vel locare, vel etiam emere frumentum à Republica, ut probat Covarruias lib. 3. var. resolutionum cap. 14. num. 6. Et 7. quoniam ergo is merito compelli queat ad mutuum dandum.

Quanam actio ex mutuo proficiatur.

CAPVT XII.

EX mutuo oritur actio, quæ in iure Ciuili dicitur certi conditio, quia repetimus certum aliquid debitum nobis. Conditio, apud veteres erat, denunciare: actio enim teo diem condicebat, id est, denunciabat, quo die Prætoriam adiret subitutus iudicium *l. 1. §. Sic itaque ff. De actionibus.* Postea vero condicendi verbum apud Iuriconsultos usurpatum est pro verbo repetendi rem in iudicio. Conditio igitur certi, est actio personalis, qua rem certam in iudicio repetimus: tunc autem dicitur res certa peti, quantum apparet: quid, quantum, quale sit id, quod debetur. *l. 1. §. ubi autem ff. De verbo. obligat. §. l. Certum. ff. De rebus cred.* ut si quis petat decem amphoras vini hodiensis optimi, aut decem modios tritici Romani optimi. Nec parum refert, vitum hæc, an illa actione contra rem in iudicio agatur: quia ex diuersis contractibus diuersæ quoque actiones oriuntur.

DE COMMODATO.

Quid sit Commodatum.

CAPVT I.

IN Iure Ciuili lib. 13. Digestorum extat titulus *Commodati, vel contra.* Idem titulus habetur in lib. 4. Codicis. In Iure etiam Canonico lib. 3. Decretalium est titulus *de Commodato.*

Primo quaeritur, vnde commodatū nomen accipiat? Azo in *summa, tit. de Commodato.* Gloss. & Hostien. *cap. 1. de Commodato,* aiunt, Commodatum dici, quasi, commodo gratis datum, vel quali, commodo accipientis, siue utentis datum.

Secundo quaeritur, Quid sit commodatum? Respondeo cū Azone, Gofredo, Hostien. & Glossa in *tit. de Commodato,* esse id, quod gratis alteri datur ad certum aliquod vitium. (Gratis) vt dicitur à locato: res enim locatur certa mercede, quod si non interueniat merces, sed aliquid aliud tamquam merces, est contractus innominatus, do vt des, vel, do vt facias. Gloss. in *cap. 1. de Commodato.* (Ad certum vitium) vt differat à precario, quod alteri datur gratis, sed ad vitium incertum, ad eum videlicet, quem voluerit is, qui accipit precarium. Glossa in *cap. 1. de Commodato.* (Datur) quia ad eum, qui accipit commodatum, non quidem transfertur dominium, aut proprietas rei, aut possessio ciuilis, vt dicam inferius, sed vitium duntaxat. In quo distinguitur à mutuo, quamuis gratis datur, tamen fit accipientis. Differet etiam à deposito, & pignore, quia in his contractibus nec dominium rei, vel proprietas, nec vitium transit ad accipientem: vt in alijs locis dicemus.

Quot, & quæ sint commodati genera.

CAPVT II.

COMMODATVM diuidi potest ratione rei: aut enim est rerum mobilium, aut se mouentium, aut immobilium. Deinde, aut est rerum corporearum, aut incorporearum. Corporis expertes res sunt seruitutes prædiorum vrbanoꝝ, vel rusticorum. Sunt etiam huiusmodi iura, videlicet, ius vtendi, vel vsusfructus, ius habitandi in domo, annuus redditus, vel pensio, tributum, vectigalia, & alia id genus.

Diuiditur etiam Commodatum in tres partes; aut enim est tantum gratia eius, qui accipit: aut tantum gratia eius, qui dat, vt si quis commodet aliquid sponse, vel vxori, quo compitor, & ornator ad eum deducatur, vel famulo, quo honorificentia suum herum comiteretur. Si Prætor, edens ludos scenicos, commodet vestes scenicas. *l. Si vt certo. §. Interdum ff. Commodati.* Aut est causa, & gratia vtriusque, tam dantis, quam accipientis; vt si Titus commodet tibi vas aurea, vel argentea, vt domi tue communem amicum excipias, quem ad cenam tu & ipse inuitabis. *l. in vebus. §. Hæc ita. §. l. Si vt certo. §. Interdum. ff. Commodati.*

Tertio, diuiditur commodatum ratione temporis. Aut enim datur ad certum tempus expressum: vt si tu mihi commodes equum ad tres dies: aut ad certum tempus, tacitum tamen, & implicitum; vt si commodo tibi librum, vt eum transferbas: is enim libri vsus certum tempus tacite requirit.

Quis possit commodare, & cui possit commodari.

CAPVT III.

POTEST vnusquisque commodare, siue sui, siue alieni iuris sit, vt seruis, & filijs familias. Item, siue bonæ, siue malæ fidei possessor sit. *l. Si seruis, §. l. Commodare. §. l. Ita vt si fur. ff. Commodati.* Item æconomus, cui res Ecclesiæ administranda, & gubernanda committitur. Hostien. in *summa, tit. de Commodato.* Is enim, qui habet tantummodo vsufructum, vel seruitutem, vel ius habitandi in domo, potest commodare. Bart. & Bald. Salic. & alij in *l. 1. §. Commodati.*

Quæres, an vxor possit commodare rem viri sui? Potest iure communi. *l. Si constante. §. Si vxor. ff. Sol. matr.* Quod si res commodata perierit, eam vxor compensat in dote, quando maritus commodare prohibuit: ac si non prohibuit, modicum tempus, iudicis arbitrio, est vxori concedendum, quo commodatum repetat, & restituat viro. Menoch. lib. 2. *de Arbitr. iudic. cap. 15.*

Si roges, an religiosus possit commodare? Respondeo, minime, quia ratione voti Deo nuncupati, se rebus omnibus abdicauit, & voluntatem suam transfuit in superioris voluntatem. Vnde in *cap. Religiosus, de Testam. in 6. Et cap. Religiosus, de sepult. in 6.* dicitur, Religiosum non habere velle, aut nolere. *Item etiam in cap. Quorundam, de elect. in 6. Et cap. Non dicatis, 22. quest. 1.*

Præterea, qui contrahere nequeunt, commodare non possunt, vt pupillus, vel minor. *l. Iulianus. ff. de contrahen. empr. Et vend. Vnde in l. 1. §. Impubes. ff. Commodati, dicitur.* Impubes commodari actione non tenentur, quoniam nec consilium commodatum in pupilli persona, sine tutoris auctoritate, vique adeo, vt etiam si pubes factus dolum, aut culpam admittat, hæc actio non teneatur, quia ab initio non consistit. *Et in l. Sed mihi videretur, si locupletior pupillus factus sit, dandum vitium commodati actionem;* hoc est si res commodata penes pupillum inueniatur, datur actio commodati. At quamuis commodati actione